

POT NA KAPELO

(p. David)

Gospa Verena nas je pustila na dobrem kraju, Pri treh kronah! Povedala je, da so se tam zbirali pomembni goriški Slovenci, med njimi tudi Simon Gregorčič. V sobi št. 6 tega hotela se je sestal odbor za pripravo pogreba Henrika V., zadnjega prestolonaslednika iz francoske kraljevske družine Bourbonov.

Na ulici Favetti smo šli mimo ulice sv. Križa (Via della Croce). Tam so bile slovenske šole, danes pa stavbo uporablja Univerza v Novi Gorici. Po naslednji prečni ulici bi prišli do »Nove Cerkvice sv. Antona« ali tudi »Mali sv. Anton«. Malo smo jo lahko tudi videli. Ta del se je nekdanj imenoval »Braidia Vaccana«. Filip Poli, ki si je prizadeval za ponovno odprtje cerkve na Kostanjevici leta 1794 in jo je tudi za silo usposobil za Božjo službo, se je k tej cerkvi umaknil po prihodu frančiškanov na Kostanjevico. Za njegovo skrb za Kostanjevico mu moramo biti gotovo hvaležni. Malo naprej je na desni strani večja stavba z vrtom pred njo. Nekdanj je bilo to malo semenišče, ki ga je zgradil goriški nadškof Andrej Gollmayer (umrl 1883) in je po njem nosilo ime »Andreanum«. Semenišče se je pozneje preselilo v novo stavbo, ki jo je zgradil nadškof Sedej in stoji še danes.

Prečkali smo ulico »Via Corsica« in vstopili na »Pot na Kapelo«, »Via della Cappella«. Na naši levi je velika stavba, Schola Fumagali, o kateri p. Stanislav Škrabec piše pred dobrimi sto leti, da je to »nova italijanska šola« z istim imenom. Nasproti šole stoji hiša na mestu, kjer so imeli svojo delavnico Rusjanovi. Tam sta Edvard in Josip Rusjan izdelovala svoja letala. V nedeljo bo poteklo sto let, odkar se je v Beogradu smrtno ponesrečil Edvard Rusjan, ko se mu je letalo v zraku zrušilo.

Nahajamo se tik pod hribom Kostanjevica. P. Škrabec opisuje, da je bil na levi strani vrt, obdan z zidom. V tem zidu je bila podoba Kostanjeviške Marije. To je bilo prvo znamenje, ki je romarje in Marijine častilce vabilo na to Božjo pot.

Na desni je drevored menda še ostanek palače grofov Thurnov. V njej je živel tudi Matija Thurn, ki je dal v letih 1623 – 25 zgraditi prvo cerkvico na Kostanjevici in jo leta 1650 skupaj z manjšim posestvom podaril karmeličanom. Družina je vedno podpirala samostan, drugi, ki ga zgodovina Kostanjevice posebej omenja pa je grof Frančišek Thurn, ki si je prizadeval, da cerkve niso ob Jožefinskih reformah po letu 1785 prodali. V cerkvi je bilo pokopanih precej njegovih prednikov, zato je ob neki priložnosti zapisal, da se *nikakor ne more sprijazniti, da bi kraj, kjer počivajo kosti mojih prednikov, prišel v posvetne in privatne roke*. Njegova prizadevanja in zavlačevanje prodaje s sodnimi postopki proti državi so toliko zavlekli prodajo na dražbi, da ta ni bila več aktualna in Kostanjevica je bila rešena.

Nekoliko višje se levo odcepi Streliška pot, Via del Poligono, kot pravi Škrabec, pot, ki je vodila v cesarski gozd Panovec. Nekaj korakov naprej bomo prišli do zanimivega znamenja iz leta 1705. Po kraticah p. Chiaro Vascotti sklepa, da ga je postavil Luigi Pietro Giovanni Pacassi, oče Nikolaja Pakassija, ki je kot arhitekt v Gorici zgradil Attemsovo palačo in pozneje dvorec Schönbrunn na Dunaju. Podoba Kostanjeviške, ki jo drži angel, je precej majhna, izdelana iz marmorja različnih barv. Pod podobo je napis, namenjen romarjem: *»Ustavi se, popotnik, tukaj! Zahvali se ali*

prosi milosti. Jezusa moli, Marijo poprosi! Reci: »Mati, pozdravljena!«, da te reši hudega...« Sledijo kratice imena in priimka ter letnica 1705. Nekoliko višje, verjetno na vrhu vzpetine pa je na Kostanjevico vabil kamniti lok.

La strada per arrivare sulla Cappella inizia in Via Corsica. Passiamo davanti alla scuola italiana Fumagalli alla sinistra, davanti al laboratorio dei fratelli Rusjan alla destra e davanti al posto alla destra, dove fino alla prima Guerra mondiale si trovava il palazzo dei conti della Torre. Quattrocento anni fa ci visse anche Mattia della Torre, il costruttore della prima chiesetta sulla Castagnavizza. Il palazzo è stato distrutto nella prima Guerra. Nel muro dall'altra parte della strada c'era un'immagine della Madonna della Castagnavizza che invitava i pellegrini a venire sulla Castagnavizza. Alcuni metri sopra il bivio con via del Poligono oggi è situata un'edicola del 1705 con l'immagine della Madonna della Castagnavizza, che di nuovo invita i pellegrini a venire in questo luogo di grazia. L'ha costruita Luigi Pietro Giovanni Pacassi. Sulla cima della collina troviamo il luogo, dove una volta si trovava un arco per salutare i pellegrini. *(Prevod Kristina Škibin)*